

Impactul politicilor de ocupare a forței de muncă în cazul romilor din România

Abstract: This research offers a critical assessment of the national employment policy action plans, measures and tools used for promoting the employment situation of Roma EU citizens in the EU. It focuses on both the old and new member states, particularly Romania, and examines the legal employment tools and policies that can be used and implemented at the EU level.

Keywords: employment; national plans; Romania; Roma.

Introducere

Rata ocupării forței de muncă în cazul etniei rome este scăzută în raport cu populația generală, în special în unele state membre noi și mai ales pentru femei.

Franța, Germania, Italia și Marea Britanie continuă să impună restricții tranzitorii pentru lucrătorii din Bulgaria și România limitând astfel perspectivele de angajare și ale cetățenilor rome din UE în aceste țări. Numeroase programe și măsuri au fost introduse pentru susținerea romilor pe piața forței de muncă, în principal în NMS² și Spania, de multe ori finanțate prin fondurile structurale ale

UE. Acestea includ atât măsuri directe de ocuparea a forței de muncă cât și măsuri temporare, politici active pentru piața forței de muncă, politici publice de formare și orientare, sprijin pentru dezvoltarea economică locală, promovarea auto-ocupării forței de muncă, promovarea ocupării în

cooperative și lansarea de afaceri, sprijin pentru ocuparea forței de muncă rurale, consolidare a capacităților în oficiile forței de muncă; politici de gen și măsuri pentru promovarea de șanse egale. Puține măsuri sau chiar deloc au fost introduse în Franța, Germania, Italia și Marea Britanie.

Chiar și în țările care au elaborat strategii specifice și planuri de acțiune pentru integrarea romilor pe piața forței de muncă, coordonarea politicii integratoare a fost de multe ori slabă, și punerea în aplicare a politicilor publice de ocupare a fost de multe ori slabă.

Cele mai bune practici politice de integrare a romilor pe piața forței de muncă implică programe integrate care oferă instruire, consiliere, precum și legături directe cu angajatorii. Exemplul clasic este *Programul Acceder* din Spania, dar alte exemple similare

Matei Gilbert Ferentz

drd. SNSPA

(matei_gilbert@yahoo.com)

la scară mai mică, se regăsesc în Italia și Ungaria, unde monitorii de romi au jucat un rol important. În zonele rurale, oferirea de terenuri pentru agricultură a furnizat un mijloc util pentru activitățile de generare de venit legate de ocuparea forței de muncă.

Unul dintre obiectivele *Strategiei Europene de Ocupare forței de muncă* a fost de a ridica rata ocupării forței de muncă în UE la 70%, dar ratele de ocupare în cele mai multe state membre nou sunt sub această țintă, în special pentru romi. De exemplu, în Bulgaria, rata de ocupare de gen masculin este de 66%, dar pentru romi este doar 35%³. Rata ocupării forței de muncă a romilor este mai mare în Republica Cehă la 55%, iar în România se apropie de țintă, la 69%. Rata de ocupare a femeilor este semnificativ mai mică (22%, 25% și respectiv 31%), tragând în jos media pentru toți romii.

Deasemeni, există multe studii care atestă existența unui nivel ridicat de discriminare față de romi care caută locuri de muncă în multe state membre ale UE. De exemplu, natura și gradul de discriminare a fost investigat de către Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale (FRA), care a efectuat un sondaj în rândul persoanelor de etnie romă, în Bulgaria, Grecia, Ungaria, Polonia, România și Slovacia⁴. Acest fapt a demonstrat un nivel relativ ridicat de discriminare în privința ocupării forței de muncă, fie că era vorba despre romi aflați în căutarea unui loc de muncă sau de romii care munceau și erau discriminați în cadrul locului de muncă. Astfel, în Republica Cehă, Grecia, Ungaria și Slovacia, mai mult de 20% din respondenți au raportat astfel de discriminări (32%, atât în Republica Cehă și Ungaria), în timp ce discriminarea a fost relativ scăzută în România (9%) și Bulgaria (15%). Nivelul relativ scăzut de discriminare în Bulgaria și România a fost explicat prin faptul că multe așezări de romi sunt relativ izolate de societatea majoritară în aceste țări.

Cercetarea efectuată de către Centrul European pentru Drepturile Romilor a demonstrat că are loc o discriminare pe piața forței de muncă împotriva romilor în căutare de lucru. Acesta concluzionează că „romii sunt excluși de la ocuparea forței de muncă remunerată, fiind refuzat accesul romilor la segmentele majore ale pieței forței de muncă. Romilor li se blochează accesul la locuri de muncă bine-remunerate și sunt excluși având un regim de lucru separat”⁵. De asemenea cercetarea a constatat că, deși toate țările au adoptat legislația privind egalitatea formală, puțini au efectuat în această etapă acțiuni pozitive pentru a sprijini în practică egalitatea pe piața forței de muncă. Prin urmare, este datorită persoanelor fizice de a intenta o acțiune în instanță împotriva angajatorilor discriminatorii, și mecanismele instituționale sunt rare (cum ar fi monitorizarea etnică de către angajatori, planuri de acțiune privind egalitatea la angajatori, planuri de acțiune împotriva rasismului instituționalizat în oficiile forței de muncă și monitorizarea practicilor egalității de șanse. Discriminare pozitivă este legal permisă în unele țări (Bulgaria, Ungaria), dar împiedicată pe baza egalității de tratament în altele (Slovacia)⁶.

Comisia Europeană a concluzionat că „nu se depun suficiente eforturi pentru a combate șomajul pe termen lung, care este endemic în multe comunități de romi” și că „ar trebui să fie cheltuit mai mult pentru a combate șomajul romilor. Politicile publice active pe piața forței de muncă ar trebui să includă romi ca un grup prioritar, și măsurile ar trebui să fie orientate pentru a depăși barierele care exclud romii de pe piața forței de muncă”⁷.

Grupul consultativ la nivel înalt de experți cu privire la integrarea socială a minorităților și participarea lor deplină pe piața forței de muncă a identificat o serie de bariere în calea accesului la ocuparea forței de muncă cu care se confruntă romii, inclusiv lipsa de educație, lipsa de competențe lingvistice, lipsa de recunoaștere a competențelor și a calificărilor, lipsa de acces la profesii, lipsa de acces la cetățenie, lipsa unor politici de

integrare; stereotipurile, prejudecățile și atitudinile negative, lipsa de mobilitate și de concentrare în anumite zone, schimbările industriale, descurajarea prin sistemul de protecție socială, discriminare, lipsa de informații; concurența pe piața forței de muncă, și munca nedeclarată⁸. Grupul de experți a recomandat că politicile publice trebuie să ia în considerare faptul că multe dintre aceste bariere sunt interdependente și soluția lor necesită o abordare holistică. Printre recomandările de politică ale Grupul invocat se numără:

- un puternic accent pe educație de exemplu, eliminarea scolilor segregate.
- o mai bună utilizare a fondurilor structurale europene, și, în special FSE.
- punerea în aplicare integrală a Directivei 2000/43/CE de aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, indiferent de originea lor etnică sau rasială.
- un transfer de bune practici (de exemplu, a programului spaniol ACCEDER) pentru Europa Centrală și de Est.

Dreptul de circulație între statele membre pentru a căuta locuri de muncă sau pentru a stabili o activitate independentă este consacrat în Tratatul de la Lisabona (dar și în tratatele fondatoare anterioare, începând cu tratatul de la Maastricht). Directiva privind libera circulație prevede că cetățenii nu pot fi expulzați atât timp cât aceștia sunt în căutarea de muncă și au o șansă reală de a fi angajați⁹. Cu toate acestea, acest drept de circulație a fost modificat în mod substanțial pentru lucrătorii din mai multe state membre prin măsurile tranzitorii impuse după aderarea Bulgariei și României în 2007. Cetățenii din aceste state rămân excluși de pe piețele forței de muncă din unele state membre vechi până la sfârșitul anului 2013¹⁰. Printre țările din acest studiu, Franța, Germania, Italia și Marea Britanie au impus restricții tranzitorii privind lucrătorii din Bulgaria și România, în timp ce Grecia și Spania au oferit acces gratuit din ianuarie 2009¹¹. Este important de reținut că aceste restricții privind accesul la piețele forței de muncă naționale se aplică numai lucrătorilor, și nu la dreptul de circulație a cetățenilor între țările UE.

Comisia Europeană a fost împotriva acestor restricțiilor tranzitorii impuse muncitorilor, considerând că ridicarea restricțiilor ar aduce o creștere economică, prin evitarea daunelor de pe piețele forței de muncă închise, și anume prin stimularea pentru munca nedeclarată și falsa auto-ocupare a forței de muncă¹². Efectul practic negativ al acestor restricții este analizat într-un raport recent de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale¹³. Studiul a descoperit mai multe exemple ale cetățenilor romi din România care și-au pierdut locurile de muncă din România, în sectoare precum construcții, și au călătorit în Italia sau Franța, în căutare de lucru. Cu toate acestea, s-au confruntat adesea cu discriminarea pe piața muncii în țările gazdă, precum și interdicția la o muncă formală. Din moment ce aceștia nu sunt adesea eligibili pentru asistență socială, mulți ajung să cerșească pe stradă pentru a genera venituri pentru familiile lor. De asemenea, romii sunt predispuși la exploatare și, adesea, lucrează fără pauze și fără concediu, în contradicție cu legislația UE de sănătate și siguranță.

În următoarea subsecțiune vom analiza situația ocupării forței de muncă a romilor în diferite țări.

Cadrul instituțional și legal pentru ocuparea forței de muncă a romilor

Mai multe țări au introdus strategii naționale specifice și planuri de acțiune pentru îmbunătățirea situației romilor. Acestea sunt în principal găsite în țări membre noi și în rândul țărilor cu populație de etnie romă relativ mare (Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria,

Polonia, România, Slovacia, Spania), și sunt strâns legate de inițiativa *Deceniului de includere a Romilor*. În alte țări, politicile publice de ocupare a forței de muncă pentru romi sunt limitate. Alte țări nu au programe, sau dacă au sunt extrem de limitate (Franța, Germania, Grecia, Italia, Marea Britanie). În Germania și Italia, unele politici publice pentru ocuparea forței de muncă a romilor au fost dezvoltate într-un mod fragmentat la nivel regional. Este de remarcat faptul că astfel de politici sunt cel mai bine dezvoltate în Spania și în unele dintre noile state membre (Bulgaria, fiind un exemplu).

Directiva 2000/78/CE a Consiliului stabilește un cadru general pentru tratament egal în ocuparea forței de muncă. Directiva-cadru privind ocuparea forței de muncă interzice discriminarea directă și indirectă pe baza de etnie (și alte dimensiuni), în ocuparea forței de muncă.

Măsuri și instrumente pentru ocuparea forței de muncă: Privire de ansamblu

O mare varietate de măsuri și instrumente sunt utilizate în țările UE pentru a îmbunătăți accesul romilor la oportunitățile de angajare. Acestea includ măsuri directe de ocuparea forței de muncă; politici active în domeniul pieței forței de muncă de diferite tipuri și de angajare, prin intensificarea formării profesionale; asistență la ocuparea forței de muncă; pornirea de afaceri și încurajarea înființării de cooperative și de întreprinderilor sociale; sprijin pentru agricultură și îmbunătățirea accesului la terenuri; sprijin pentru dezvoltare economică locală pentru comunitățile de romi; formalizare a sectorului informal; măsurile de egalitate de gen și de șanse; măsuri anti-criză specifice introduse în ultimii doi ani, precum și proiecte specifice pentru a crea locuri de muncă finanțate de Fondul Social European al UE.

După cum se poate observa în Tabelul nr. 1, măsurile cele mai frecvent utilizate în domeniul ocupării forței de muncă sunt politicile active în domeniul pieței forței de muncă, inclusiv de formare și orientare în carieră și măsuri pentru a sprijini auto-ocuparea forței de muncă prin cooperative sau lansarea de afaceri. Politicile publice par a fi cele mai dezvoltate în noile state membre, cu un potențial de cinci din opt măsuri adoptate în Bulgaria, Republica Cehă și Ungaria. Germania și Spania, împreună cu Slovacia, nu au măsuri specifice în domeniul politicii ocupării forței de muncă.

Măsuri directe de ocupare a forței de muncă și ocuparea temporară a forței de muncă.

Unele țări au abordat problema ratelor de ocupare scăzute în rândul populației de etnie romă punând în aplicare diverse măsuri pentru a crea locuri de muncă în mod direct, fie prin subvenții pentru deschideri de noi locuri de muncă (Bulgaria, Republica Cehă, Polonia), sau pentru păstrarea locurilor de muncă existente (Bulgaria). În Ungaria, aceste măsuri au luat forma de promovare a ocupării forței de muncă a persoanelor defavorizate, inclusiv romii sprijiniți de *Fundația Națională pentru Ocuparea Forței*, cu un buget de 997m forinți în 2008 (Măsura 2.3 din Programul Operațional de infrastructură socială). Un alt program destinat oferirii de locuri de muncă temporare pentru șomeri a dus la crearea a 66.000 de locuri de muncă temporare, la un cost de 97bn forinți (Măsura 1.1.3 din Programul Operațional de reînnoire socială: „Modalitate de a lucra”, început în 2009). O măsură pentru a sprijini ocuparea forței de muncă de probă pentru șomeri pe termen lung a fost adoptată în România.

Politici active în domeniul pieței forței de muncă, formare și îndrumare.

Politici publice active pe piața forței de muncă încearcă să crească șansele de angajare a clienților. Printre instrumentele folosite se numără formarea profesională, consilierea individuală de căutare de locuri de muncă, crearea de căi individuale pentru ocupare / acces pe piața muncii, precum și îmbunătățirea capacității funcționarilor de birou pentru a răspunde nevoilor speciale ale romilor. Aceste metode au fost folosite în mai multe țări care vizau creșterea inserției pe piața muncii pentru șomerii romilor. Alte măsuri pentru a asigura formarea profesională au fost introduse în mai multe țări (Italia, Bulgaria, Franța, Ungaria, Grecia, Polonia, și Spania). Alte măsuri de creștere a inserției pe piața forței de muncă au inclus cursuri de alfabetizare (Bulgaria, Polonia); măsuri de îmbunătățire a calității serviciilor de orientare și consiliere pentru căutarea locurilor de muncă (Bulgaria, Italia); stagii pentru romi (Polonia); și măsurile specifice de informare pentru comunitatea de romi (Spania); asistență asigurată de ONG-uri pentru solicitanții de locuri de muncă în scopul depășirii dificultăților administrative în ceea ce privește aplicarea pentru un loc de muncă (Franța); măsuri pentru a preveni ocuparea forței de muncă cu activități ilegale (Republica Cehă); formalizarea activităților profesionale, care în prezent nu sunt declarate (Spania); precum și furnizarea de către ONG-uri a consultanței juridice pentru companiile care doresc să angajeze romi (Franța). Mai multe țări au introdus noi măsuri ca răspuns la criza economică, incluzând măsurile de formare pentru persoanele concediate ca urmare a crizei economice (Bulgaria), și de formare pentru persoanele transferate perioadă de lucru part-time ca urmare a crizei economice (Republica Cehă).

Un exemplu notabil din Ungaria este furnizarea de formare în competențe profesionale pentru 10.000 de oameni anual, dintre care 40% sunt de etnie romă, în cadrul unui proiect finanțat prin FSE, cu un buget de 23.5bn forinți (Măsura 2.1.1 din Programul Operațional de reînnoire socială: „Un pas înainte”), precum și programe de formare profesională care au fost organizate de către Centrele de ocuparea forței de muncă locale, cu finanțare de 7.4bn forinți în 2004, care a fost tratat în creștere.

Dezvoltarea economică locală.

În mai multe țări, măsurile de dezvoltare economică locală au vizat localitățile cu o populație mare de romi. Acestea includ crearea și punerea în aplicare a strategiilor de a suplimenta locuri de muncă în localitățile de romi excluși social (Republica Cehă, Grecia,

Ungaria), mici proiecte locale pentru a îmbunătăți calificările și furnizării de formare profesională (Germania), proiecte mici, locale, pentru a oferi orientare în carieră (Germania); și programe de inserție pe piața muncii promovate de stat la nivel locale (Ungaria). Notabil printre acestea sunt măsuri de ajutor locale, în Ungaria, în valoare de 1 miliard de forinți pe an pentru ocuparea forței de muncă și pentru formarea mai multor mii de persoane de etnie romă anual (Ungaria).

Auto-angajarea în cooperative și demararea de afaceri.

Grupurile minoritare care prezintă discriminare pe piața muncii răspund de multe ori prin atingerea unor niveluri mai ridicate de auto-angajare, și prin deschiderea de IMM-uri sau întreprinderi cooperative. Măsuri de încurajare și să sprijine a auto-angajării și deschiderii de afaceri proprii au fost adoptate în mai multe țări. Aceste măsuri sunt destinate să ajute inițiativele antreprenoriale, dar, de asemenea, să acționeze ca o formă alternativă de creare de locuri de muncă în cazul în care romii se confruntă cu discriminare pe piața forței de muncă și sunt dezavantajați în găsirea de locuri de muncă obișnuite. Măsuri de sprijinire a spiritului antreprenorial în rândul romilor și pentru a începe propriile lor afaceri și meserii au fost adoptate în unele țări (Bulgaria, Franța, Ungaria, Italia), completate cu subvenții pentru promovarea antreprenoriatului (Grecia). Sprijinul pentru antreprenoriat există într-o varietate de forme, cum ar fi: acestea pot fi susținute prin acțiuni politice, inclusiv micro-credite. Regulamentul privind Fondul Social European (articolul 11) menționează în mod explicit eligibilitatea micro-creditelor ca o formă de asistență.

Dezvoltarea de cooperative ale romilor și întreprinderile sociale au fost sprijinite în mai multe țări. Aceste măsuri variază de la stabilirea de centre de cooperare și de parteneriat (Bulgaria), sprijin pentru întreprinderi sociale pentru a ajuta căutătorii de locuri de muncă, care sunt definiți ca „dificili de angajat” (Republica Cehă), pentru inițiativele locale de servicii publice locale și asociative (Franța) și organizarea grupurilor de ajutor (Polonia).

Programul JEREMIE, care face parte din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER) sprijină, de asemenea, dezvoltarea IMM-urilor. Mai mult, o inițiativă de dezvoltare a microcreditelor în Europa, a fost adoptată de către Comisia Europeană la 13 noiembrie 2007, concentrându-se asupra persoanelor dezavantajate, inclusiv asupra minorităților etnice, care doresc să intre în auto-angajare, dar nu au acces la servicii bancare tradiționale. Cu condiția să respecte criteriile de selecție stabilite (încă sub forma de schiță), o IFM nebanară specializată a romilor ar putea fi calificată pentru a primi fonduri pentru a începe operațiunile de micro-creditare.

Ocuparea forței de muncă rurale.

Ocuparea forței de muncă rurale constă în măsuri gen: furnizarea de teren la nivel de județ și la nivel municipal pentru romi pentru fermele familiale mici (Bulgaria, Ungaria), crearea de cooperativele agricole ale romilor (Bulgaria), prevăzute cu utilizarea subvenționată de mașini, semințe, și alte necesități agricole la preț redus (Ungaria).

Consolidarea capacităților în oficiile forței de muncă.

Consolidarea capacităților în oficiile forței de muncă se face prin cursuri de instruire pentru personalul local din birourile pentru forțele de munca în scopul dobândirii de competențe specifice pentru lucrul cu membrii comunităților de romi și alte minorități (Bulgaria).

Șanse egale

Promovarea principiului diversității în ocuparea forței de muncă (Republica Cehă); promovarea includerii de gen la toate nivelurile (Spania).

România

În timpul perioadei socialiste, cei mai mulți romi au lucrat ca muncitori necalificați sau semi-calificați, în fabrici sau în serviciile publice în zonele urbane și în cooperativele agricole socialiste la sate. După ce industria grea de stat-socialist și agricultura s-au prăbușit, primii care și-au pierdut locurile de muncă au fost cei care nu au avut nici o calificare. Rata șomajului în țară a crescut în mod dramatic la începutul anilor '90 și a fost o caracteristică persistentă a pieței forței de muncă pentru romi și mulți au fost nevoiți să găsească modalități alternative de supraviețuire, în afara pieței forței de muncă formale. Mulți romi trăiesc în comunități rurale unde nu există locuri de muncă vacante. În scopul de a obține un loc de muncă trebuie să facă naveta pe distanțe lungi în zonele urbane.

Rata ocupării forței de muncă este mult mai mică pentru romi decât pentru ne-romi, și locurile de muncă ocazionale sunt de aproape patru ori mai frecvente în rândul romilor în special în cartierele segregate social, unde majoritatea locuitorilor sunt săraci. Femeile rome sunt mai frecvent inactive punct de vedere economic decât femeile non-rome. Romii care nu au locuri de muncă tind să lucreze în ocupații necalificate. Aproape o treime din muncitorii romi sunt activi în agricultură și silvicultură, în timp ce doar 2% au locuri de muncă în domeniile educației, științei, sănătății și culturii.

Memorandumul Comun privind Incluziunea Socială (JIM), adoptat în 2005, a identificat o lipsă de calificări profesionale, de multe ori combinat cu practicile discriminatorii de pe piața forței de muncă, ca obstacole majore în accesarea pieței forței de muncă. JIM identifică un risc extrem de ridicat de sărăcie, accesul dificil la serviciile de sănătate, precum și dezavantajele în domeniul educației și locuințelor în rândul romilor. Este, de asemenea, identificată una dintre problemele cheie la minoritatea romă adică participarea scăzută pe piața formală a muncii.

Tabel nr. 2. România: Cadrul instituțional pentru ocuparea forței de muncă

Organizarea de supraveghere pentru politica ocupării forței de muncă	Ministerul Muncii și Politicii Sociale (MMPS)
Agenția de punere în aplicare a politicii pentru ocuparea forței de muncă	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de munca
Organizația responsabilă cu politica ocupării forței de muncă referitoare la romi	Comitetul consultativ pentru egalitatea de șanse pentru bărbați și femei și pentru grupurile vulnerabile pe piața muncii (în conformitate cu ministrul Muncii și Politicii Sociale),
Principalul documentul strategic	Strategia Deceniul pentru romi
Planul de acțiune	PNA pentru Deceniului de includere a romilor; Planul Național de Acțiune pentru Includere Socială
Principalele măsuri și instrumente	Programul Operațional Sectorial de Dezvoltarea Resurselor Umane
Monitorizarea și evaluarea	Consiliului Național de Cooperare pe probleme etnice și democratice în cadrul Consiliului de Miniștri (NCCEDI).
Coordonare inter-instituțională	Consiliului Național de Cooperare pe Probleme Etnice și democratice în cadrul Consiliului de Miniștri (NCCEDI).

În România, *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de muncă, 2004-2010* (SNO-FM) este un document-cadru, care identifică prioritățile naționale strategice ale politicii ocupării forței de muncă ca ocuparea forței de muncă deplină, îmbunătățirea calității locurilor de muncă și a productivității, o mai mare coeziune socială și de incluziune. Acestea urmează să fie realizat prin:

Elaborarea și punerea în aplicare a unui program pentru ocuparea forței de muncă care să vizeze includerea romilor

Programe pentru dezvoltarea capacității antreprenoriale a romilor, și

Elaborarea pregătirii profesionale anuale și programul de reconversie profesională pentru meserii.

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) este principala instituție de stat care ofera servicii pentru șomeri și angajatori. Legea nr. 76 din 16/01/2002 reglementează sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.

Planul de acțiune al deceniului în domeniul ocupării forței de muncă romi a fost parțial elaborat, dar niciodată nu a fost adoptat și pus în practică. Sunt avute în vedere oportunitățile de îmbunătățite prin educație și formare profesională; participare extinsă în piața forței de muncă prin măsuri active; o mai bună informare cu privire la piața forței de muncă, reforma serviciilor de ocupare a forței de muncă.

Planul de acțiune JIM a precizat următoarele măsuri de încurajare a ocupării forței de muncă a romilor:

Furnizarea formării profesionale și promovarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă;

Stimularea interesului și motivația de a se implica în activități formale economice;

Combaterea atitudinilor discriminatorii împotriva romilor pe piața muncii și creșterea receptivității angajatorilor pentru angajarea persoanelor de etnie romă;

Promovarea ocupațiilor specifice romilor și a obiectelor de artizana;

Creșterea ocupării forței de muncă în aceste domenii care, prin natura lor, permit formarea la locul de muncă;

Sprijinirea proiectelor de dezvoltare economică în comunitățile de romi.

Obiectivul prioritar nr. 3 al Planului Național de Acțiune pentru Incluziune Socială este de a îmbunătăți condițiile de viață pentru populația romă. Planul de acțiune a implicat măsuri pentru a asigura ocuparea forței de muncă pentru romi, care au dus la ocuparea forței de muncă de către 15.987 de persoane. Un târg de locuri de muncă pentru persoanele de etnie romă a fost organizată în cadrul *Anului European al Egalității de Șanse pentru Toți*, în județe și în municipiul București, și multe s-au desfășurat în rândul comunităților de romi. Rezultatele finale ale târgului de locuri de muncă au fost (Ministry of Labour, Family and Social Protection, 2008, p. 18):

- 6,214 angajatori au fost contactați din care doar 985 au și participat;

- 16,347 de locuri de muncă au fost oferite, din care 13560 pentru persoane de etnie romă;

- 6496 de romi au participat 2,786 de persoane romi au fost selectate pentru ocuparea forței de muncă;

- 1187 persoane de etnie romă au acceptat ofertele locurilor de muncă.

O inițiativă a Agenției Județene pentru Ocuparea forței de muncă „*Caravana Ocupării forței de muncă pentru romi*”, a furnizat informații și servicii pentru comunitățile de romi,

aducând serviciile mai aproape de beneficiari. Măsura a implicat 46,545 persoane de etnie romă (19,637 au fost femei), dintre care 9,995 de persoane au primit consiliere (4279 erau femei).

Concluzii

Măsurile enumerate în Strategia Guvernului României pentru Îmbunătățirea Situației Romilor (HG 522/2006) sunt doar parțial conectate la cele ale Strategiei naționale de ocupare a forței de muncă, care nu reușește să includă măsurile menționate în Strategie. În mod similar, scopurile și obiectivele Planului de acțiune pentru Deceniul de Incluziune a Romilor nu corespund cu obiectivele prevăzute în Strategia de ocupare a forței de muncă.

Cu toate acestea, măsurile luate au condus la o creștere de 1,5%, aceștia romi fiind angajați pe bază de contract de muncă (formal); piețele de muncă au fost organizate pe o bază anuală; au fost organizate cursuri de formare profesională, la care cel puțin 1,5% din șomerii înregistrați sunt de etnie romă; au fost furnizate cursuri de formare profesională; 1523 romi au câștigat un loc de muncă în 2003, 2257 în 2005 și 1,129 în 2006. Între 2003 și 2008, în total 15987 persoane de etnie romă au fost angajate prin intermediul măsurilor de ocuparea forței de muncă. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă intenționează să îmbunătățească rezultatele acțiunilor sale de formare adresate romilor prin parteneriate locale mai eficiente.

Printre punctele forte principale ale politicilor de ocuparea forței de muncă față de romi se numără crearea unui cadru instituțional și legislativ pentru romi, care este relativ coerent și comparabil cu cel din alte țări ale UE și proiectare unor politici de ocupare a forței de muncă și a unor servicii mai bine direcționate spre grupurile vulnerabile. Există cu toate acestea, mai multe deficiențe. Șomajul cronic, ratele de șomaj pe termen lung, șomajul în rândul tinerilor romi sunt mari și mai presus de media europeană iar angajatorii continuă să discrimineze comunitatea de romi.

Note

1 Beneficiar al proiectului „Construcția și implementarea unui program doctoral inovator interdisciplinar cu privire la problematica romilor”, proiect cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013”.

2 *State membre UE noi*

3 Banca Mondială 2010.

4 Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale 2009a.

5 European Roma Rights Centre, 2007,11.

6 European Roma Rights Centre, 2007,11,47.

7 *Idem*.

8 Comisia Europeană 2007.

9 Curtea Europeană de Justiție a confirmat, de asemenea, că cetățenii UE au dreptul de ședere pentru o perioadă de cel puțin șase luni, dacă fac dovada că ei cauta locuri de muncă în continu și să aibă o șansă reală de a fi angajat (Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale 2009b, 44)

10 Atunci când restricțiile naționale sunt finalizate, statele membre UE nu sunt autorizate să solicite un permis de muncă ca o condiție de acces la piața forței de muncă. Cu toate acestea, pot elibera permise de muncă pentru lucrătorii români și bulgari, cu condiția ca acestea sunt numai pentru scopuri de

monitorizare și statistice.

11 Alte state membre vechi care aplică restricții sunt: Austria, Belgia și Irlanda, în timp ce Danemarca, Finlanda, Portugalia și Suedia au permis deja accesul liber la piețele forței de muncă de către lucrătorii din Bulgaria și România.

12 Comisia Europeană, 2008, 2.

13 Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale 2009b, 43-50.

Bibliografie

European Roma Rights Centre. 2007. *The Glass Box: Exclusion of Roma from Employment*, Budapest: European Roma Rights Centre.

European Commission. 2007. *White Paper Together for Health: A Strategic Approach for the EU 2008- 2013*, COM (2007) 630 final.

European Commission 2008. *Community Instruments and Policies for Roma Inclusion*, SEC(2008)2172. Brussels: Commission of the European Communities.

Comisia Europeană, 2008. „Raportul Comisiei cu privire la dispozițiile tranzitorii privind libera circulație a lucrătorilor”, MEMO/08/718 Bruxelles.

Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale. 2009a. *Data in Focus Report 1: The Roma*, EU-MIDIS report No. 1, Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights.

Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale. 2009b. *The Situation of Roma EU Citizens Moving to and Settling in other EU Member States*, Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights.

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale. 2008. *Strategic National Report Regarding Social Protection And Social Inclusion (2008–2010)*. Disponibil la:

<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/Images/file/Rapoarte-Studii/081208Report2008-2010.pdf>

Banca Mondială. 2010. *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, Czech Republic, Romania and Serbia*, Washington: The World Bank.

